GOES
BOEKHANDEL

1860.

MIDDELBURGSCHE COURANT.

Donderdag 15 November.

Deze courant verschijnt [illegible], donderdags en zaturdags.
Binnen deze gemeente en [illegible] geschiedt de uitgave den avond te voren ten 8 ure.
De abonnementsprijs per drie maanden is [illegible], franco per post ƒ 3,40.
De inzending van advertentien kan geschieden tot tien ure des morgens.

UITGEVERS:
DE GEBROEDERS ABRAHAMS.

De prijs van gewone advertentien is 22 cent per regel; van huwelijks, geboorte, doodbekendmakingen enz. van één tot zes regels ƒ 1,50, voor elken regel daarboven 22 cent; met 35 cent zegelregt voor elke plaatsing. De betaling geschiedt kontant. Buitengewoon groote letters worden berekend naar de plaats die zij innemen.

[illegible] van [illegible]sdag avond 8 ure.

Aankondigingen

[illegible] GEMEENTEBESTUREN.

MINISTERIE VAN JUSTITIE.

PROVINCIE ZEELAND.

AANBESTEDING.

Op vrijdag den 30 november 1860, des voormiddags ten tien ure, zal, onder nadere goedkeuring, door den commissaris des konings in de provincie Zeeland, of, bij zijne afwezigheid, door een der leden van de gedeputeerde staten, in bijzijn van den hoofd-ingenieur in het 11de district van den waterstaat, *in het locaal van het provinciaal bestuur* te Middelburg, worden aanbesteed:

Het driejarig onderhoud van het huis van burgerlijke en militaire verzekering te Middelburg, te rekenen van den 1 januarij 1861 tot en met den 31 december 1863.

Deze aanbesteding zal geschieden bij enkele inschrijving per jaar. *De inschrijvingen behooren vóór 12 uren des middags* van den dag vóór de besteding vrachtvrij ter provinciale griffie bezorgd te worden.

Het bestek ligt ter lezing in het locaal van het ministerie van justitie, in dat van het provinciaal bestuur, in het huis van verzekering voornoemd, en verder op alle plaatsen alwaar gewoonlijk de bestekken van waterstaatswerken in gemelde provincie ter lezing gelegd worden.

Den derden en tweeden dag vóór de besteding zal aanwijzing in loco worden gedaan, en nadere informatien zijn te bekomen aan het bureau van den hoofdingenieur van den [illegible] J. R. T. Ortt te Middelburg en bij den ingenieur J. A. van Dorth, aldaar.

Middelburg, den 29 october 1860.

De commissaris des konings in de provincie Zeeland,

R. W. v. LIJNDEN.

Binnenlandsche tijdingen.

Middelburg 14 november.

Ter openbare teregtzitting voor burgerlijke zaken van het provinciaal geregtshof in Zeeland van gisteren, heeft de heer mr. Willem van der Os, wonende te Vlissingen, afgelegd den eed als advocaat, voorgeschreven bij art. 5 van het reglement van orde en discipline voor de advocaten en procureurs, vastgesteld bij koninklijk besluit van 14 september 1838 (Staatsblad no. 36).

Bij de kamer van koophandel en fabrieken alhier, is ontvangen eene opgaaf, betreffende den handel en de scheepvaart van Groot-Brittanje en Ierland, gedurende de maand en de negen maanden, geeindigd op 30 september 1860.

Het is bekend dat de administratie der belastingen het muziekgezelschap Uit kunstliefde alhier, ten vorigen jare heeft aangeslagen in het regt van patent, ter zake der wekelijks gehouden wordende oefeningen, waarbij ook honoraire leden toegang hebben. Gedeputeerde staten dezer provincie, wier tusschenkomst daarbij is ingeroepen, verklaarden het gezelschap niet patentpligtig; doch de administratie volhardt bij hare meening en heeft de zaak aan de uitspraak van den burgerlijken regter onderworpen. Men zal zich herinneren dat, toen zij onlangs voor de regtbank alhier zou worden behandeld, deze zich niet in genoegzamen getale heeft bevonden om van die zaak kennis te nemen, daar het meerendeel der regters en plaatsvervangers redenen van verschooning als belanghebbenden hadden bijgebragt.

Thans heeft het bestuur van het muziekgezelschap zich tot de tweede kamer der staten generaal gewend, en de commissie voor de verzoekschriften heeft daarover in de zitting van jl. donderdag rapport uitgebragt.

Wij nemen het volgende verslag, daarvan in het officieele bijblad van de Staats courant voorkomende, hier in zijn geheel op.

„In handen uwer commissie voor de verzoekschriften is gesteld een adres met verschillige bijlagen, ingediend door het bestuur van het muziekgezelschap Uit kunstliefde, te Middelburg [illegible] begint met te kennen te geven, dat de wekelijksche winterbijeenkomsten van dit gezelschap *door liefhebbers, contribuerende leden en inteekenaren* worden bijgewoond.

Adressanten beklagen zich, dat zij *onlangs* zijn aangeslagen, als vallende onder de bepalingen van tabel no. 15, art. 2, *gevoegd* achter de *wet op* het regt van patent, dd. 21 mei 1819 (Staatsblad no. 34) luidende:

„Het patent, verschuldigd door ondernemers, beheerders of commissarissen van muziek-, dans- en maskerade partij en vauxhals, steekspelen, veldfeesten, liefhebberij-komedien enz., onverschillig of de voorschreven partijen en vertooningen voor rekening van gezegde personen zelven of voor rekening van anderen plaats hebben, en of van dezelve eenig voordeel wordt genoten of niet, zal, voor zoo verre dezelve niet in de schouwburgen, onder § 1 van deze tabel vermeld, gehouden worden, worden berekend op den navolgenden voet:

„ *a.* wanneer de gezegde spelen of partijen bij inteekening worden gehouden, enz.;

„ *b.* in gevalle het entrée-geld zonder voorafgaande inteekening wordt betaald" enz.

Adressanten verklaren reeds tweemaal den aanslag te hebben betaald, doch laatstelijk onder protest, en dat zij zich toen tot gedeputeerde staten van hun gewest hebben gewend, om eene beslissing wegens patentschuldigheid of vrijdom te erlangen. Deze staten hebben verklaard: „dat genoemd muziekgezelschap niet patentpligtig is, op grond dat aan de wekelijksche bijeenkomsten van het muziekgezelschap Uit kunstliefde waarvoor de aanslag in het patentregt gedaan is, blijkens het voor dat gezelschap bestaande reglement, het karakter van eigenlijke muziekpartijen in den zin der wet niet kan worden toegekend, omdat het doel daarvan niet is het geven van zoodanige partijen tot bevordering van vermakelijkheid, maar integendeel het zich oefenen in de toonkunst, en dat die bijeenkomsten dus niet kunnen gerangschikt worden onder de spelen, vertooningen en vermakelijkheden, die de wet patentpligtig verklaart."

Adressanten vermeenden, dat deze beslissing eene eindbeslissing zoude zijn en beroepen zich op art. 28, alinea 1 der patentwet, waar men leest:

„Degenen, welke zich met derzelver aanslag bezwaard achten, zullen hunne reclamatien, met inachtneming van de voorschriften te dezen aanzien wegens de directe belastingen in het algemeen bepaald, kunnen indienen, ten einde, nadat de gronden der klagten zullen zijn onderzocht, door de gedeputeerde staten der provincie deswege uitspraak worde gedaan, overeenkomstig de beginselen, bij deze wet vastgesteld."

Zij vermeenen tevens, dat art 166. der provinciale wet, de bevoegdheid tot schorsing, niet op dit geval van toepassing is welke schorsing ook niet heeft plaats gehad.

De administratie heeft echter anders geoordeeld; deze heeft tegen het bestuur processen-verbaal doen opmaken en het bestuur voor den gewonen regter gedagvaard.

Op een adres, aan den heer minister van finantien gerigt, is het verzoek der adressanten afgewezen tot vernietiging der voormelde procedure, op grond dat de administratie bevoegd zou zijn door den regter, krachtens de door het hooger bestuur, ingevolge de wet, geoordeelde belastingschuldigheid, niettegenstaande eene beslissing der gedeputeerde staten, als zijnde niet overeenkomstig de beginselen der wet genomen, integendeel daarmede strijdig te doen veroordeelen tot betaling van den aanslag en van de boeten.

Uwe commissie vermeent in deze beslissing der hoogere regering eene uitlegging te ontwaren van de wet op het regt van patent, bepaaldelijk van derzelver art. 28, en van art. 166 der provinciale wet, en is van gevoelen, dat het voor deze vergadering wenschelijk zoude zijn al de gronden te kennen, waarop *de regering hare genomen* beslissingen *steunt. Dien ten gevolge* heeft zij de eer voor te stellen, dit adres op de griffie dezer kamer neder te leggen, ter inzage van de leden, en een afschrift daarvan en van de bijlagen aan z. exc. den minister *van financien te doen geworden, met* verzoek om inlichtingen.

De heer *van Eck* heeft hierop het volgende gezegd: Ik heb het woord niet gevraagd om mij te verzetten tegen de voorgestelde conclusie, waarmeê ik mij ten volle vereenigen kan, maar ik wenschte juist te zeggen, waarom ik die conclusie in het bijzonder ondersteun. De verzoekers hebben te kennen gegeven dat zij door de administratie van financien zijn aangeslagen als patentschuldig wegens het geven van concerten; dat zij zich daarover hebben beklaagd bij gedeputeerde staten; dat deze uitspraak gedaan en verklaard hebben, dat zij niet patentschuldig waren. In het volgende jaar verkeerde het muziekgezelschap in den zelfden toestand als in het vorige jaar. Verzoekers beweren dit, en ik geloof dat dit niet te betwijfelen valt. En wat is toen gebeurd? De administratie heeft niet gedaan hetgeen haar pligt was, heeft niet, even als het vorig jaar, begonnen een aanslagbiljet te zenden, en dat wel omdat men ook overtuigd was dat het muziekgezelschap verkeerde in de zelfde omstandigheden, en dat men dus begreep, dat men bij gedeputeerde staten niet in het gelijk zou worden gesteld. En welk middeltje heeft de administratie toen gebezigd? Men heeft gezegd: ik zal u laten begaan, ik zal u concerten laten geven en dan proces verbaal tegen u laten opmaken, als hebbende overtreden de patentwet. Zoo heeft de administratie gehandeld, en niettegenstaande de vertoogen der verzoekers bij den minister van financien, de zaak gebragt bij den correctionelen regter; maar ik vraag, of dat niet zijn middelen, die ten hoogste afkeuring verdienen. De wet op het patent wijst de gedeputeerde staten aan als de eenige bevoegde regters om de administrative kwestie uit te maken, wie patentpligtig is of niet, zoo als de leden kunnen ontwikkeld vinden in een belangrijk advies van mr. G. A. Fokker, bij het verzoekschrift gevoegd; en nu de regering haar doel niet bereiken kan bij gedeputeerde staten, en zij toch schijnt te streven om de belasting productief te maken, gaat zij naar den correctionelen regter; een regter, die ten eenenmale onbevoegd is, om die kwestie uit te maken, en gaat zij op die wijze den door de wet bevoegd verklaarden regter voorbij, om haar doel te bereiken. Ik geloof, dat die houding alle afkeuring verdient; maar ik wil daaromtrent van deze kamer, vóór dat zij door den minister van financien is ingelicht, geen oordeel uitlokken. Ik wensch op dit oogenblik te berusten in het voorstel, dat gedaan is om inlichtingen te bekomen; maar daarbij te kennen te geven, welke meening ik omtrent de houding der regering koester en hoe zeer ik moet afkeuren hetgeen in dezen door de regering is gedaan.

De vergadering heeft zich met de voorgestelde conclusie vereenigd.

Heden heeft ten raadhuize der gemeente Vlissingen de verkiezing plaats gehad van vier leden der kamer van koophandel en fabrieken, in plaats van de met het einde dezes jaars aftredende heeren A. Ruysch, W. van der Os, M. A. van Goethem en K. Blonk, en den op verzoek ontslagen heer C. Goeree.

Daarbij zijn uitgebragt 50 stemmen. Herkozen zijn de heeren W. van der Os met 40, A. Ruysch met 37, K. Blonk met 44, en M. A. van Goethem met 42 stemmen, terwijl er eene herstemming tusschen de heeren Loois en J. Hector moet plaats hebben.

In de jl. *maandag gehoudene zitting van den gemeenteraad* te Vlissingen zijn o. a. de besluiten vastgesteld, voortspruitende uit de ter vorige zitting behandelde regeling van het meer uitgebreid lager onderwijs.

Voorts is een zeer uitvoerig rapport uitgebragt door de commissie, belast met het onderzoek der zaken van de voormalige zeemans- en visschersbeurs, waarbij voorgesteld wordt afwijzend te beschikken op het verzoek van diakenen der nederduitsche hervormde gemeente, om de huisjes dier instel-

ling onder hun beheer te brengen, en verder, de bezittingen zooveel doenlijk ten bate der behoeftigen te doen strekken.

In ons volgend nommer deelen wij een meer uitvoerig verslag der geheele zitting mede.

§ Op de veemarkt gisteren te Goes gehouden, waren 158 stuks hoornvee aan de lijn. Vette varkens niet ter markt. De handel was vrij levendig, tot goede prijzen.

Bij de gisteren in de tweede kamer voortgezette behandeling van het wetsontwerp op de nieuwe regterlijke inrigting, is door aanneming van een amendement van den heer Wintgens op art. 11, bepaald dat de kantonregters niet voor het leven zullen worden aangesteld.

Door den heer van der Linden is voorgesteld om achter art. 8, het volgende op te nemen.

De ambtenaren van het openbaar ministerie zijn verpligt, wanneer de collegien waarbij zij zijn geplaatst oordeelen, dat vervolging tot dusverre niet ingesteld, behoorde te geschieden, aan de vordering der collegien te voldoen om verslag te geven en de daartoe betrekkelijke stukken over te leggen.

Zij zijn verpligt om op bevel dier collegien te vervolgen.

Deze bijvoeging is in de zitting van heden aangenomen.

De beraadslagingen zijn gevorderd tot artikel 27; terwijl de stemming over artikel 26 is aangehouden.

Een in de Nederlandsche staats-courant van gisteren medegedeeld regerings-telegram, dd. Buitenzorg 23 september 1860, luidt: „Niets bijzonders."

Aan Z. M. den koning is door de kamer van koophandel en fabrieken te Bergen op Zoom mede een adres ingediend, houdende verzoek tot afschaffing der patentbelasting of eene herziening dezer wet, en aan zijne exc. den minister van justitie een adres bevattende eenige bedenkingen omtrent de regtspleging in handelszaken en faillissement.

De bij koninklijk besluit van den 16 junij jl. tijdelijk vastgestelde gunstige bepalingen, betreffende verhoogd handgeld voor vrijwilligers bij het korps mariniers, zijn met 1 dezer weder buiten werking gesteld.

De gentsche maatschappij van vlaamsche letteroefening: De tael is gansch het volk, heeft besloten, bij gelegenheid der vijf en twintigste verjaring (in 1861) harer oprigting, een tweevoudigen letterstrijd uit te schrijven, en daartoe de volgende onderwerpen vastgesteld: Een gedicht op de verbroedering van Noord- en Zuid Nederland; voor proza: De geschiedenis der omwenteling van 1830. Een afzonderlijk hoofdstuk zal aan den invloed der omwenteling op den toestand der nederlandsche taal- en letterkunde behooren te worden gewijd.

In het ontwerp-adres van de provinciale staten van Zuidholland aan de tweede kamer der staten generaal, betreffende het wetsontwerp nopens de verbetering van den waterweg van Rotterdam naar zee, wordt er op gewezen, dat de staten in der tijd krachtig hebben aangedrongen op het tot stand komen van de destijds aanhangige wet betreffende den aanleg van spoorwegen. Tusschen die wet en het ontwerp tot verbetering van den waterweg van Rotterdam naar zee bestaat een innig verband, want zoo men wil, dat de spoorwegen werkelijk het nut aanbrengen, dat men er zich van voorstelt, dan moet met zorg voor eene verbetering der gemeenschapswegen te water worden gewaakt. Voornamelijk op dezen grond meenen de provinciale staten met niet minder kracht op het tot stand komen van het thans aanhangig ontwerp te moeten aandringen.

De commissie tot regeling der maskerade, te houden door het studentenkorps te Utrecht, bij gelegenheid van het 225 jarig bestaan dier hoogeschool, heeft tot onderwerp daartoe voorgedragen „eene voorstelling van groepen uit de ontwikkelingsgeschiedenis der europesche volken," welk plan dezer dagen op eene algemeene vergadering bij acclamatie is goedgekeurd.

Zie hier een van de vele woordspellingen op den intogt van koning Victor Emmanuel te Napels onder het vallen van een stortregen: Il a beaucoup plu ce jour-là à Naples. („Het heeft dien dag te Napels veel geregend"); en: „bij (de koning) heeft dien dag den Napolitanen zeer behaagd of bevallen.")

Benoemingen en besluiten.

BURGEMEESTERS. Herbenoemd tot burgemeester der gemeenten Renesse, Noordwelle en Serooskerke, de heer J. Hoogenboom Bz.

RIDDERORDEN. Aan den heer J. A. van Deventer, secretaris der cijfers bij het departement van buitenlandsche zaken, vergunning verleend tot het aannemen en dragen der ridderorde van de Ontvangenis van Villa Viçosa, hem door Z. M. den koning van Portugal geschonken.

SCHUTTERIJEN. Toegekend het bij besluit van 5 december 1851 ingestelde eereteeken tot belooning van eervolle, langdurige, werkelijke dienst bij de schutterijen, o. a. aan J. P. van Visvliet, kapitein, L. de Man en I. le Clercq, sergeanten-majoor, en J. F. Liesoy, muziekant, allen bij de dienstdoende schutterij te Middelburg; M. F. C. de Kater en J. S. Wijsman, muziekanten bij de dienstdoende schutterij te Zierikzee.

HOOGESCHOLEN. Benoemd tot gewoon hoogleeraar in de regtsgeleerde faculteit aan de hoogeschool te Groningen, de heer mr. B. D. H. Tellegen, procureur te Groningen.

Kerk- en schoolnieuws.

De heer A. H. Ch. van Leeuwen heeft het beroep tot predikant bij de nederduitsche hervormde gemeente te Gapinge aangenomen.

— Ter voorziening in de vacature, ontstaan door het overlijden van den heer W. L. van Oosterzee, is door den breeden kerkeraad der nederduitsche hervormde gemeente te Goes, gisteren het volgende twaalftal opgemaakt. De heeren: J. H. Gunning, te Hilversum; E. F. H. Wolf, te Beekbergen; F. A. van Loenen, te Vianen; W. Snellen, te Odijk; J. H. Timmerman, te Oss; H. Q. Janssen, te St. Anna ter Muiden; H. Bouman, te [illegible]elaken; N. Oort, te Delfshaven; J. Drost, te Rhenen; A. [illegible] Verhoef, te Oud-Beijerland; W. Kluever, te Wolphaartsdijk, en J. P. Nuhhebel, te [illegible].

— De heer K. [illegible] Apel, is jl. zondag avond bevestigd tot predikant bij de nederduitsche hervormde gemeente te Amsterdam, waarheen hij van Delft was beroepen, door zijnen ambtgenoot, den heer J. G. Schuuring.

Verkoopingen en aanbestedingen.

Door de commissie tot uitdeeling van spijs aan minvermogenden is jl. maandag alhier aanbesteed de levering van het, in dezen winter, voor die inrigting benoodigde vleesch (zonder beenderen of zenuwen). Die levering is aangenomen door Meertens alhier, voor 71 cent per kilo, zijnde een cent minder dan ten vorigen jare.

— Heden morgen is te Vlissingen, bij inschrijving in het openbaar aanbesteed: het successievelijk weghalen van 'srijks werven en drooge dok te Vlissingen, van al de gedurende het jaar 1861 voorkomende mot en krullen. De minste inschrijver was A. Monjé aldaar tegen 40 cents voor het mot en 1,19 cent voor de krullen per kub. el, in verhouding van twee ellen krullen tegen een el mot. De besteding is echter nog niet toegewezen.

Thermometerstand.

12 nov. 's av. 11 u. 30 gr.
13 „ 's morg. 7 u. 30 „ 's midd. 1 u. 44 gr. 's av. 11 u. 44 gr.
14 „ 's morg. 7 u. 48 „ 's midd. 1 u. 50 gr.

Staten generaal.

TWEEDE KAMER.

Zitting van maandag 12 november.

De heer van Lidth de Jeude, tot lid der kamer verkozen te Tiel, heeft na eedsaflegging zitting genomen.

Daarna is de behandeling voortgezet van het wetsontwerp op de nieuwe regterlijke inrigting.

Art. 4 (betrekkelijk het openbaar ministerie) gaf tot langdurige discussie aanleiding, vooral ten opzigte van de voorgedragene ambtenaren van het openbaar ministerie bij de kantongeregten. Ten slotte werd besloten dit artikel aan te houden tot bij de behandeling van art. 53.

Op art. 5 (de werkkring van het openbaar ministerie omschrijvende) werd door den heer Heemskerk Az. een amendement voorgesteld, strekkende om de conclusie van het openbaar ministerie te doen inwinnen „bij de behandeling van alle burgerlijke zaken in cassatie, en wijders in de gevallen bij de wet voorzien."

De heer van der Linden daarentegen stelde voor, te bepalen: „In burgerlijke zaken neemt het geen conclusie, en is ter teregtzitting slechts tegenwoordig wanneer de wet of het belang der justitie dit vordert."

Na eenige discussie werd eerstgenoemd amendement met 32 tegen 30, en het tweede met 45 tegen 17 stemmen verworpen; waarna art. 5 met 41 tegen 21 stemmen is goedgekeurd.

Buitenlandsche tijdingen.

Engeland.

Londen 12 november. The morningpost meldt uit eene officiele bron, dat er berigten uit Shanghai van den 26 september ontvangen zijn, volgens welke het vredesverdrag geteekend was en sir Hope Grant reeds twee regementen terug gezonden had, terwijl andere regementen zich gereed maakten om naar Engeland terug te keeren.

— Het denkbeeld van eenige leden van engelsche schutterkorpsen om in die hoedanigheid gezamenlijk Parijs te bezoeken, met het doel om de onderlinge verbroedering der twee volken te bevorderen, vindt hier weinig bijval; het wordt veelal als ongepast en ondoelmatig beschouwd. Van wege den minister van oorlog en den opperbevelhebber der landmagt is openlijk te kennen gegeven, dat er bij hen zwaarwigtige bedenkingen tegen dat denkbeeld bestaan en dat tot de uitvoering geene aanmoediging of medewerking van hen te verwachten is.

— De prins van Wallis heeft den 9 dezer zijn 19de jaar bereikt; te zijner eere is in het Hyde Park eene parade gehouden. Men verdiept zich in allerlei gissingen omtrent de oorzaak die zijne aankomst alhier zoo lang vertraagt; men verwachtte hem reeds sedert den 31 october.

— Niettegenstaande het van de zijde der fransche regering meer dan eens officieel tegengesproken is, houdt The times vol dat tusschen Frankrijk en Denemarken een geheim tractaat bestaat, waarbij eerstgemelde zich verbonden heeft de deensche regering gewapend te ondersteunen, in geval Duitschland in de holsteinsche kwestie aanleiding mogt vinden, om door kracht van wapenen Denemarken tot Duitschlands inzigten te brengen.

— Voor het hier verschijnende dagblad The sun wordt thans eene verbazend groote pers vervaardigd, die de vellen van rollen papier zonder einde zelve afsnijdt, vocht, aan beide zijden ten getale van 40,000 in het uur drukt, vouwt en telt, zoo dat de rondbrengers de dagbladen geheel gereed uit de machine afgeleverd ontvangen.

Duitschland.

Weenen 11 november. De Donauzeitung spreekt het gerucht tegen, dat door Oostenrijk eene nota betrekkelijk de zamenkomst te Warschau aan de regeringen van Napels en Rome en aan de italiaansche hertogen zou gezonden zijn.

— Het gevoelen wint veld dat eerstdaags eene ministeriele wijziging zal plaats hebben.

— De overtuiging wordt hier algemeen gekoesterd dat de concessien, verleend bij patent van 20 october, niet voldoende zijn om de gewenschte bevrediging te veroorzaken. In de regeringskringen moet men er zelfs spijt over gevoelen dat men zich met die concessien zoo zeer gehaast heeft, nu zij geene andere uitwerking gehad hebben dan om nieuw voedsel te geven aan het algemeen wantrouwen. Ware de conferentie te Warschau niet zoo geheel en al zonder resultaat voor onze regering gebleven, dan had men daarin eene vergoeding kunnen vinden voor het weinige succes der hervormingen; maar zoo als de zaken thans staan, bestaat er voor onze regering geen ander uitzigt dan zich eene sterke partij in het binnenland te vormen. Dit nu zal haar niet gelukken op de wijze, zoo als zij het beproefd heeft. Graaf von Rechberg, wien men waarlijk geen overdreven liberalisme ten laste kan leggen, is, naar men beweert, het gevoelen toegedaan dat bij de reeds gedane concessien nog andere gevoegd moeten worden.

— Er is een gerucht in omloop betreffende eene verregaande insubordinatie, welke te Triëst, naar men zegt, is gepleegd. Voor eenige dagen was een bataillon grensjagers op de binnenplaats der kazerne vereenigd, ten einde den eed van getrouwheid, in gevolge het reglement van dienst, af te leggen. Dit werd geweigerd, en eenige officieren verklaarden, dat zij hun ontslag uit de dienst zouden nemen. Hoezeer aan dit gerucht niet onvoorwaardelijk geloof mag worden geslagen, schijnen er toch ongeregeldheden te zijn gepleegd, waaromtrent met belangstelling nadere berigten worden te gemoet gezien.

— Volgens telegrafisch berigt uit Tilsit van gisteren, is de schipbrug aldaar uit hoofde van ijsgang weg genomen. Te Petersburg had men den 7 dezer reeds 7 graden vorst.

Belgie.

Brussel 11 november. De gemeentelijke verkiezingen in de hoofdstad, die tot zulke hevige debatten aanleiding hebben gegeven, zijn door de stemming op 30 october nog niet afgeloopen. Een aantal kiezers hebben zich tot gedeputeerde staten der provincie Brabant gewend, tot vernietiging der verkiezingen. De adressanten voeren voor hun verzoek allezins geldige redenen aan.

Bij de verkiezingen moest namelijk voorzien worden in de periodieke aftreding van 16 leden van den gemeenteraad en in die van een lid, die zijn ontslag had genomen, doch wiens mandaat reeds na drie jaren eindigde. In gevolge de wet en ook volgens het gebruik, moesten hier twee afzonderlijke stemmingen plaats hebben. Men heeft evenwel slechts eene stemming gehouden, zoo dat de kiezers niet in de gelegenheid zijn gesteld om te verklaren, welken kandidaat zij slechts voor drie jaren gekozen hebben. Bedoeld adres der kiezers is ondersteund door het advies van bekwame regtsgeleerden, waaronder de heeren Tielemans en Delebecque; terwijl het zich ook beroept op de voortdurende uitspraak van gedeputeerde staten in soortgelijke zaken.

Frankrijk.

Parijs 10 november. De rede, door den graaf de Persigny op het banket van den lord-mayor gehouden, is naar men zegt, van den keizer afkomstig. Van Italie is daarin met geen enkel woord sprake. Men zegt tevens dat de gezant zich alleen naar Londen begeven heeft om het banket bij te wonen, zoo dat hij eerstdaags alhier terug wordt verwacht.

— Er is hier eene brochure verschenen, waarvan slechts vijf en twintig exemplaren gedrukt zijn, en die dus hoogst zeldzaam is. Zij draagt den titel: De la politique russe, Mémoire pour être mis sous les yeux de S. M. l'empereur Alexandre II à l'occasion de l'entrevue de Varsovie. De schrijver, wiens naam onbekend is, heeft in die brochure een pleidooi geleverd ten gunste eener fransch-russische alliantie.

— Volgens eene correspondentie uit Rome, zou keizer Napoleon aan den pauselijken nuntius, monsgr. Sacconi, bij diens vertrek van hier een brief aan den paus hebben medegedeeld, waarin hij nogmaals Pius IX zijne genegenheid betuigt en zijne afkeuring over de politieke strekking van Sardinie te kennen geeft, maar zich tevens niet ontveinst, dat Victor Emmanuel in de gegeven omstandigheden verpligt is aan den uitgedrukten wil der italiaansche bevolkingen gehoor te geven. Voorts zou de keizer daarin hebben verklaard, dat hij den paus, het zij te Rome of in eene andere plaats, werwaarts deze mogt goedvinden zich te begeven, zou blijven beschermen.

— De hongaarsche generaal Mieroslawski, die in 1848 bij de omwentelingen van Polen, Baden en Sicilie eene rol heeft gespeeld, en zich sedert hier te lande ophield, vertrekt naar Turyn, en van daar naar Napels. Men wil, dat hij bij het piemontesche leger den rang van brigade-generaal zou bekomen en gezamenlijk met een franschman, den heer Richard, met de organisatie van het vreemdenlegioen zou worden belast. Men verzekert ook, dat hier een hongaarsch legioen zou worden gevormd, 't welk zich met het nieuwe italiaansche leger te Napels zou gaan oefenen. Die geruchten verdienen echter allezins bevestiging, te meer daar de feiten, zoo zij waarheid behelsden, van het uiterste gewigt zouden zijn.

Italie.

Naar men uit Turyn meldt, zal de regering, zoodra de aanhechting van het koningrijk der beide Sicilien heeft plaats gehad, de geheele dienstpligtige jongelingschap van het vasteland en van het eiland Sicilie onder de wapens roepen; het zelfde zal in de overige gedeelten des rijks geschieden. Van de gezamenlijke contingenten zullen dan drie armeën gevormd worden, eene van Noord-, eene van Centraal- en eene van Beneden Italie, van welke korpsen de kommandementen te Turyn, Bologna of Florence en Napels zullen gevestigd zijn. Tot aandenken aan de revolutie en haar hoofd, zal ten eeuwigen dage in de italiaansche armee eene Garibaldi-brigade bestaan, welk montering zich door de roode blouse onderscheiden zal.

Generaal Dellamarmora is belast met de reorganisatie der strijdkrachten van het aangehechte land, en zijne pogingen zullen met die van de sardinische regering zamenwerken om een krachtig italiaansch leger te scheppen. Volgens het ontworpene plan zullen de totale krachten van Italie niet minder omvatten dan 177 regementen van onderscheidene wapens

[illegible] bataillons bersaglieri. Het fransche leger, met inbegrip der keizerlijke garde, is in het geheel zamen gesteld uit 208 regementen en 20 bataillons jagers te voet. De eenvoudige vergelijking van die cijfers brengt tot de overtuiging dat het nieuwe koningrijk Italie, zelfs zonder Rome en Venetie, over eene militaire magt zal kunnen beschikken waarvan het aantal belangrijk genoeg is om des noods een strijd te wagen met Oostenrijk, zonder zich verpligt te zien om zijne toevlugt tot de hulp van Frankrijk te nemen.

Dat in geheel Italie en ook te Turyn het voornemen bestaat om van die magt gebruik te maken, om Venetie te veroveren, als dat gedeelte van het schiereiland op geene andere wijze tot zijne natuurlijke bestemming kan terugkeeren, schijnt niet twijfelachtig.

Garibaldi heeft bij eene proclamatie aan zijne wapenbroeders tot afscheid, dezen als het ware toegeroepen dat zij zich tegen maart van het volgende jaar moeten gereed houden. De winter kan dus aan beide zijden besteed worden voor de noodige toebereidselen.

Koning Victor Emmanuel zou zondag van Napels naar Palermo vertrekken, waar hij vier of vijf dagen denkt te vertoeven. Te Napels wordt een groot feest voorbereid tegen den 18 dezer, den dag na 's konings terugkomst.

— De kommissaris van het sardinische gouvernement in Umbrie, (de heer Pepoli), heeft bevolen dat op de grensscheiding tusschen dat gewest en het nog in 's pausen bezit zijnde grondgebied grenstolregten naar het sardinische tarief zullen worden geheven.

Deze maatregel, zegt een berigtgever, kan eene financiele blokkade genoemd worden; immers de artikelen, welke de bewoners der stad Rome voor hun onderhoud van elders moeten ontvangen, zullen nu aan de betaling van invoerregten onderworpen zijn, even als of zij uit een vreemd land werden aangevoerd; en dit zal voor de materiele welvaart der stad, welke reeds zoo veel heeft geleden, eene nadeelige werking hebben.

— Volgens eene depeche van het agentschap Havas-Bullier heeft koning Frans te Gaëta niet meer dan eenige bataillons troepen te zijner beschikking.

— Het eiland Capreta, op 't welk Garibaldi zich uit eigene middelen eene zeer nederige woning heeft gebouwd, ligt aan de noord-oostzijde van het eiland Sardinie, niet ver van Corsica.

Zeetijdingen.

Sedert 12 dezer zijn ter reede van Vlissingen gepasseerd, bestemd voor Antwerpen: *Clemens*, gez. Cupuis, Londen; *Mary Ann*, gez. Witt, Memel; *Anna Hendrika*, gez. Ebeling, *Zeemeeuw*, gez. Sikkema, beiden van Riga; *Victory*, gez. Pedersen, Skun; *Sensitive*, gez. Ros, Camillas; *Antverpia*, gez. Eming, Rio Janeiro; *Kingston*, gez. Richardson, Bordeaux.

Handelsberigten.

Graanmarkten.

Amsterdam 14 november.

Tarwe en gerst onveranderd.

Raapolie op zes weken f 43¼. Lijnolie op zes weken f 31¼.

Prijzen van effecten.

Amsterdam 14 november.

Nederland.	Certific. Werkelijkeschuld	2½	pct.	62¾
	dito Nationale dito	3	„	—
	dito dito dito	4	„	97½
	Aand. Handelmaatschappij	4½	„	129¼
Rusland.	Oblig. 1798/1816	5	„	101¼
	Certific. Hope & co.	4	„	77⅜
	dito dito 1855, 6de serie.	5	„	96 3/16
	dito	6	„	—
	Aand. spoorweg			208¼
	Leening 1860. (contant)	4½	„	—
Polen.	Schatkistobligatiën	4	„	78⅜
Spanje.	Obligatiën	1¾	„	40⅛
	dito binnenlandsch	3	„	47⅜
	Certific. coupons bewijzen			—
	Crediet instelling			—
Oostenrijk.	Obligatiën Weener metalliek	5	„	46⅞
	dito Amsterdamsche	5	„	67¼
	dito nationale	5	„	53½
	dito 1847/1852	2½	„	—
	Bank actiën	3	„	—
Belgie.	Certificaten bij Rothschild	2½	„	53
Portugal.	Obligatiën	3	„	—
	dito nieuwe	3	„	43⅜
Grenada.	dito			13¼
Venezuela.	dito	2½	„	—
Illinois.	dito	7	„	91¼
Mexico.	dito	3	„	20 [illegible]/16

Londen, 13 november, ten [illegible] Consols 93¼.

Weenen, 13 nov. (slotprijzen) Metalliek 5 pct. 66.80.

Parijs, 13 nov. (slotpr.) 4½ pct. compt. —, — 3 pct. 70.15

Boekbeschouwing.

Geschiedenis en wijsbegeerte. Redevoering ter opening der akademische lessen, uitgesproken door mr. C. W. Opzoomer. Amsterdam, J. H. Gebhard & co.

De utrechtsche hoogleeraar Opzoomer heeft de loffelijke gewoonte, ieder jaar zijne lessen over wijsbegeerte in de groote gehoorzaal van het akademiegebouw met eene redevoering te openen. Die dag is een feestdag voor allen, die in wetenschap belang stellen, maar vooral voor de talrijke kweekelingen der hoogeschool. In welsprekende taal wekt hun leidsman ze op tot wetenschappelijken ijver en zedelijken ernst. Wijzer, beter, vrijer naar den geest, verlaten zij steeds de plaats der zamenkomst. Nu eens spreekt de redenaar over Lessing, dan weder over teekenen des tijds, dit jaar over geschiedenis en wijsbegeerte, maar telkens weet hij den student te wijzen op het doel, dat hij aan de akademie bejagen moet, telkens beijvert hij zich om de boeijen te verbreken, die zijne voeten in den wedloop belemmeren mogten.

Op het gebied van den geest is naauwelijks grooter ramp denkbaar dan eenzijdigheid; de kleine akker, welke iemand zich ter bearbeiding heeft uitverkoren, zal slechts schrale *vruchten dragen, zoo lang de wijde wereld daar buiten voor* hem in het duister ligt. De natuurkundige kan geen goed natuurkundige, de regtsgeleerde geen goed regtsgeleerde, de godgeleerde geen goed godgeleerde zijn, zoo lang hij den steun van geschiedenis en wijsbegeerte versmaadt. Deze toch zijn de twee stammen, waaraan alle overige vakken van kennis gelijk slingerplanten zich moeten vastknoopen, willen zij niet laag en verachtelijk langs den grond kruipen, maar zich fier en vrij verheffen in de ruime lucht. Of zou, om van hem uit te gaan, die natuurkundige regt hebben, die tusschen het terrein van geschiedenis en wijsbegeerte en zijn eigen grond een scherpe grenslijn trekt, en voor zich genoeg meent te hebben aan navorschingen die buiten dat terrein blijven? Bij een eersten blik kan het inderdaad zoo schijnen. Immers, hij wil planten en dieren kennen; wat heeft hij dus anders te doen dan planten en dieren waar te nemen? En toch is die redenering valsch. Hij wil verschijnselen kennen, niet waar? En daar hij natuurkundige is, verschijnselen slechts van de stof. Maar tevens wil hij de wetten kennen, welke die verschijnselen beheerschen: hij wil het verband van oorzaak en gevolg doorgronden. Hebben wij niet reeds genoeg gehoord? Van den eersten dag dat hij op de schoolbanken plaats neemt, spreekt de natuurkundige met het volste vertrouwen over stof, oorzaak, gevolg, wet, vermogen, kracht. *Die* begrippen zijn hem de getallen, waarmede hij zijne rekening aanvangt. Is zijne wetenschap dus niet een ijdel spel, zoo lang zij slechts een wetenschap van planten en dieren, geen wetenschap van begrippen, geen wijsbegeerte wil zijn? Indien de begrippen, waarvan hij voortdurend uitgaat, eens valsch waren, hoe zou de uitkomst zijner berekening dan juist kunnen zijn. De materialist stelt overal deze stelling op den voorgrond: alle kracht is stoffelijke kracht. Op zich zelf is deze bewering volkomen onschuldig; maar let wel dat hij onder stof verstaat al wat bestaat, en dat hij al wat bestaat tot het zigt-, tast- en weegbare, in een woord tot de zinnenwereld beperkt. Is zijn begrip van stof juist, dan maken de stofdeeltjes, waaruit de hersenen bestaan, den denkenden geest uit. Zou het niet de moeite waard zijn *het regt van zoodanig begrip te onderzoeken, voor dat wij* ons op het spoor van den materialist tot de wereldbeschouwing laten vervoeren, welke er in ligt opgesloten? Maar wij mogen verder gaan. De onderzoeker der plantenwereld spreekt van wetten en krachten; de beoefenaar der dierenwereld heeft die begrippen met hem gemeen. Zij behooren dus noch aan de plantenkunde, noch aan de dierenkunde uitsluitend toe. Ja, zelfs door regtsgeleerden en taalkenners worden zij gebruikt. Welnu, waar hooren zij te huis? Bij de wijsbegeerte, wier domein alle begrippen omvat, welke de natuurwetenschappen met elkander of ook met de wetenschappen des geestes gemeen hebben. Een van beiden dus: òf de natuurkundigen moeten erkennen dat zij er zich niet om bekreunen of hunne grondbegrippen valsch of toevallig waar zijn en dat zij rustig willen bouwen, al zinkt de grond onder hunne voeten weg; òf zij moeten de stevigheid der fundamenten toetsen en op den algemeenen grond der wijsbegeerte steunen. Maar dat is niet alles. Vaak hoort men den natuurkundige zeggen: de natuur is volmaakt, zij is doelmatig, enz. Onderstellen volmaaktheid en doelmatigheid niet het bestaan en de voortdurende werkzaamheid eener oneindige rede? Hoe kan de planten- of dierenkenner dus beweren, dat hij binnen de grenzen van zijn beperkt domein blijft, als hij zulke *stoute oordeelen uitspreekt? Men ziet het, de natuurkundige* kan telkens voor de regtbank der wijsbegeerte worden opgeroepen.

Maar hoe zal de wijsbegeerte de juistheid van begrippen ons doen bevestigen of ontkennen? Wat wil zij den natuurkenner voorlichten met den fakkel, in de kluizenaarscel der bespiegeling ontstoken? Zoodanig is de bedoeling van den redenaar niet. Hij wil dat de beoefenaar van eenig deel der natuur tevens wijsgeer der natuur zij: hij wenscht dat hij door een ruimen blik op elk gebied der natuur en zelfs van den geest in staat worde gesteld om te oordeelen over de begrippen en beweringen van algemeenen aard. Wil zij niet in het luchtledige rond fladderen, dan moet de wijsbegeerte, gelijk iedere andere wetenschap, van ervaring uitgaan. Wil zij de waarheid leeren kennen, zij beproeve niet te denken met gesloten oogen. Zij plaatse haar regtbank niet in de wolken, maar neme nederig plaats in het midden der aardsche wetenschappen en zitte daar over haar allen te regt.

Maar niet slechts wijsgeer, ook geschiedkundige moet de natuurkenner zijn. Hij moet den ouderdom en de wording der begrippen, waarmede hij werkt, onderzoeken, wil hij hun kracht begrijpen. Hij moet hun stamboek gelezen hebben, om hun adel te doorgronden. In de meeste gevallen toch drukken zij kernachtig de uitkomst eener lange ervaring, eener geheele wereldbeschouwing uit. Hij spreekt van het onvergankelijke van stof en kracht; tast hij niet in den blinde, zoo lang hem onbekend is hoe en wanneer die begrippen veroverd zijn?

Doch ook de regtsgeleerde moet wijsgeer en geschiedvorscher zijn, indien hij ten minste iets meer dan een armzalige wetgeleerde heeten wil. Zal hij als een redeloos wezen bestaande maatschappelijke toestanden genieten, de heerschende wetten toepassen, zonder haar te vragen: van waar komt gij? Zal hij als een slaaf bukken onder de gegeven verordeningen, zonder haar te vragen: waartoe dient gij? beantwoordt gij aan uw doel?

Sommigen meenen dat de regtsgeleerde de geschiedenis ten minste zonder schade vaarwel kan zeggen. Zij willen door het denken het regt leeren kennen, zoo als het in zijn eeuwig wezen is; zij scheppen zich een ideaal, waaraan zij het bestaande meten, waarnaar zij het hervormen willen. Treurige waanzin! Slechts datgene kan in de toekomst bestaan, wat zijn wortels schiet in het verleden. Het is niet voldoende te weten wat men wenscht; men moet tevens weten wat men kan. Wie bouwt, zonder aan de fundamenten te denken, kan slechts puinhoopen tot stand brengen. Ziedaar wat de revolutionaire school, die aan de kracht der menschelijke rede *meent genoeg te hebben, tot haar schande en tot schade* van allen steeds voorbij ziet.

Maar kan eene theorie, die zich van de geschiedenis losrukt, slechts wrange vruchten afwerpen, men versmade daarom niet iedere theorie. Men woede niet met Napoleon I tegen de ideologen, maar bedenke dat elke bespotter der theorie er toch zijn eigen theorie op na houdt. Nemen we er maar de proef van. Ge versmaadt de wijsbegeerte des regts en beweert dat het voldoende is te weten dat de wetten bestaan om er u door verbonden te achten. Het bestaande is dus volgens u regt. Is dat nu geen theorie, geen wijsbegeerte, al is ze nog zoo armzalig? Neen, de regtsgeleerde kan slechts dan zijn taak volbrengen, wanneer hij den steun der wijsbegeerte zoo min als dien der geschiedenis versmaadt; houdt hij aan de laatste vast, dan zal hij nimmer gevaar loopen den chaos boven de bestaande, ofschoon gebrekkige orde te verkiezen; roept hij tevens de hulp der eerste in, dan zal hij niet blindelings buigen voor de feiten, maar ze, waar het noodig en mogelijk is, wijselijk trachten te hervormen.

Maar de godgeleerde ten minste, meenen velen, behoeft geschiedkenner noch wijsgeer te zijn. Slechts hij, die uit overgroote nederigheid zich zelf onfeilbaar acht, kan aldus oordeelen. Hij sluit zich op in de cel van zijn kerkelijk stelsel, maakt zorgvuldig alle gaten digt, welke hem het uitzigt op de ruime wereld daarbuiten zouden verleenen en beeldt zich vervolgens in dat zijn donkere, enge kluis alle stralen van de zon der waarheid in zich vereenigt. De eenvoudige, onkundige man of de hoogmoedige dogmatikus vereenzelvigt zijn stelsel met de waarheid zelve; de onbekrompen geschiedvorscher echter oordeelt geheel anders. Hij laat zijn oog gaan over de ruime vlakten van het verleden en ziet dat er niet altijd werd gedacht zoo als hij zelf denkt; in menige eeuw zou hij veroordeeld en uitgestooten zijn; en toch, hij kan zich niet ontveinzen dat ook toen de geest van Christus onder de kinderen der menschen zich werkzaam betoonde. Hij ziet hoe sedert achttien eeuwen jubelend en dankbaar het beschaafdste deel der menschheid zijne handen uitstrekt naar het kruis van Golgotha; maar hoe verschillend zijn de talen en toonen, waarin zij den martelaar bezingen! Zou slechts zijn lied Gode welgevallig zijn? Neen, hij gevoelt zich de broeder van die onafzienbare rijen en gedenkt het woord des Meesters: „hieraan zullen ze bekennen, of gij mijne leerlingen zijt, zoo gij liefde hebt onder elkander." Ook in de donkerste eeuwen ziet hij het licht des christendoms schijnen; hij erkent dat de vormen wisselen, maar dat het wezen blijft. Hoe zou hij voorts den steun der geschiedenis ontberen en zich zelf begrijpen? In eene andere eeuw, in een ander land, zou hij anders hebben geloofd. Hij wil weten wat hij is; hij moet dus onderzoeken hoe hij geworden is, wat hij is.

Meen echter niet dat hij de godsdienstvormen minacht, en dat hij, nu hij ze als vergankelijk erkent, terwijl het wezen slechts blijft, ze allen voor even goed, of, wat het zelfde is, voor even slecht aanziet. Voor zoodanige treurige dwaling behoedt hem de wijsbegeerte. Zij doet hem orde en vooruitgang in de elkander voortstuwende rijen der godsdienstige verschijnselen opmerken. Naauwlettend volgt hij den grooten gang der geschiedenis, en overal vindt hij de zelfde wet: toenemende heerschappij des geestes. Zoo komt hij tot de overtuiging dat de volmaakte godsdienst reeds achttien eeuwen oud is, en dat zij gesticht is door Hem, die sprak: „God is een geest, en die hem aanbidden, moeten hem aanbidden in geest en in waarheid." *Zoo leert hij dien godsdienstvorm als den besten* beschouwen, in welken het geestelijk beginsel des christendoms zich het krachtigst betoont.

Velen meenen dat de godgeleerde daarom wijsgeer moet zijn, omdat het voorwerp van beider onderzoek het oneindige is. Zij denken òf dat de wijsbegeerte doet weten wat de godsdienst ons slechts op minder stevige gronden doet gelooven, òf dat de godgeleerdheid de waarheid put uit den zuiveren bron der openbaring, terwijl de wijsbegeerte de zelfde waarheid opspoort bij het zwakke licht der menschelijke rede. In het eerste geval zouden wij de godgeleerdheid, in het tweede de wijsbegeerte wel kunnen missen. Men aarzelt niet het kunstlicht uit te blazen, waar de prachtige zon haar middaghoogte heeft bereikt. De betrekking tusschen godgeleerdheid en wijsbegeerte is eene geheel andere. De laatste moet dienen om de grenzen der eerste te bepalen; zij waarschuwt den godgeleerde tegen het gevaar van op het gebied der natuurkunde, der regtswetenschap, der geschiedenis inbreuk te maken en alzoo de zaak der godsdienst onberekenbare schade toe te brengen. Laat de bijbel toch niet beslissen, roept zij hem toe, welke wetten de stof beheerschen; tracht niet in te grijpen in het goede regt van den natuurkenner, want uwe dwaze ijver zou de heilige zaak der godsdienst slechts bij velen benadeelen. In één woord, de wijsbegeerte, welke den geheelen mensch tot het voorwerp harer onderzoekingen maakt en al zijne voorstellingen overziet, wijst aan de godgeleerdheid de grenzen van het domein, waar zij niet buiten mag treden.

Moeten alzoo de natuurkenner, de regts- en godgeleerde steun bij geschiedenis en wijsbegeerte zoeken, ook deze twee vakken van wetenschap hangen ten innigste zamen. Er is een wijsbegeerte der geschiedenis, welke ons ontwikkeling, orde en wet doet aanschouwen in de opeenvolgende eeuwen en beschavingen. Er is een geschiedenis der wijsbegeerte,

daar ook deze aan verandering en afwisseling bloot staat. Aldus grijpen alle vakken van menschelijke kennis in elkander en vormen zij een geheel, spiegel van de eenheid des heelals.

Hier besloot de spreker. En wat zou hij nog vele woorden hebben toegevoegd? Is zoodanige redevoering niet krachtig genoeg om alle flinke utrechtsche studenten op te wekken tot vlijtige beoefening van de twee vakken van wetenschap, welke mr. Opzoomer onderwijst: wijsbegeerte en geschiedenis? Verleidt zulk eene redevoering niet onwederstaanbaar tot bijwoning der lessen, welke zij opent?

Middelen van vervoer.

STOOMBOOTDIENST
TUSSCHEN MIDDELBURG EN ROTTERDAM.
Uren van vertrek in November.

VAN MIDDELBURG:				VAN ROTTERDAM:			
Donderdag	15	's morg.	6 ure.	Vrijdag	16	's morg.	9,45
Vrijdag	16	»	6	Zaturdag	17	»	9,45
Zaturdag	17	»	6	Zondag	18	»	9,45
Zondag	18	»	6	Maandag	19	»	10,30
Maandag	19	»	6	Dingsdag	20	»	10,30
Dingsdag	20	»	6	Woensdag	21	»	10,30
Donderdag	22	»	7	Vrijdag	23	»	11,30
Vrijdag	23	»	7,30	Zaturdag	24	»	5,30
Zaturdag	24	»	8	Zondag	25	»	6 ure.
Zondag	25	»	9	Maandag	26	»	6
Maandag	26	»	9,30	Dingsdag	27	»	7
Dingsdag	27	»	10,30	Woensdag	28	»	7

Weldadigheid.

Ten behoeve der zwaar beproefde Christenen in Syrie is ontvangen door mevr. Snouck Hurgronje, Schorer, van S. een muntbiljet van f 10; van H. S. f 5 en een coupon van f 1,23½; van C. f 2,50; van N. N. f 300; van X. f 100; van P. f 2,50; van P. 2 wollen dekens; van X. een stuk wit baai, 40½ el. Door mejuvr. A. Snouck Hurgronje, van L. f 15; van Z. f 5; van L. V. f 5; van B. een gebruikte shawl; van v. D. een gebruikte chamber-cloak en een dito mantel; van J. P. S. diverse kleedingstof. Door ds. van der Scheer, van W. Q. een muntbiljet van f 10; van N. N. f 1; uit de collecte voorm. Oostkerk f 1 en avond Nieuwekerk 11 november van H. H. een muntbiljet van f 10; van Z. een pak omslagdoeken en 2 borstrokken; van G. een wollen deken; van W. 8 groote wollen bouffantes. 31 kleinere dito en 6 groote omslagdoeken; van A. 6 hemden en eenig wollen goed. Door ds. Taats, van H. f 5; van X. f 5; van een onbekende f 0,25; van N. f 2,50; van O. f 1; van B. een muntbiljet van f 10; van K. een muntbiljet van f 10; van L. een muntbiljet van f 50; van een dienstbode f 1; van P. J. P. f 10; van P. f 0,25; van T. f 5; voorts uit de collecte 11 november voorm. Nieuwe kerk van B. f 7,50; van U. Z. f 1; van A. F. twee coupons elk van Rs. te zamen f 29,42 en van A. Z. f 10; alsmede uit de collecte voorm. Oost kerk van J. f 2,50 en uit die van dingsdag avond Nieuwe kerk van D. P. een muntbiljet van f 50 en van S. P. f 1. Door ds. Pekelharing, van L. H. f 2,50; van N. N. f 5; van N. N. en faveur etc. f 5; een muntbiljet van f 10; 2 coupons van f 2,47½ en f 3,96; en 6 dekens. Door jonkvr. M. J. van Teylingen, van J. H. P. f 5; van M. f 10; van Z. f 5; van A. f 2,50; van V. een wollen deken; van een onbekende een manteltje, een rok en twee boa's. Door mevr. v. d. Feen, Ackermans, van N. N. f 10; van N. N. van verschillende personen f 21,25; van N. N. f 10; van G. zes paar wollen kousen; van N. N. twee molton dekens.

De commissie ter inzameling, waarvan de namen hierboven genoemd zijn, betuigt haren hartelijken dank voor de ontvangene gaven. Bij den dringenden nood zal het haar echter aangenaam zijn indien zij door nog meerdere giften verblijd mag worden. Intusschen zij hier berigt dat de verzending van kleedingstoffen en dergelijke artikelen reeds vóór het einde dezer week zal plaats hebben.

Advertentien.

Heden beviel voorspoedig van eene welgeschapene Dochter J. G. LA BRAND, geliefde Echtgenoot van
Middelburg, J. WOLFF,
den 10 November 1860. in Borstelwerk.
Algemeene kennisgeving.

Na een langdurend en zeer smartvol lijden ontsliep heden, in den ouderdom van ruim vijftig jaren, mijne hartelijk geliefde Gade MARIA SANDERSE.
Met zielskalmte en gelatenheid, door een waar geloof gesterkt, zag zij den dood reikhalzend en vertrouwelijk te gemoet.
Veere, J. C. BUTH.
den 13 November 1860.
Algemeene kennisgeving.

Gevoelig voor de vele blijken van belangstelling en deelneming, ondervonden bij het voorregt, ons geschonken in de vervulling onzer Vijf-en-twintigjarige Echtvereeniging, betuigen wij daarvoor onzen hartelijken dank.
Middelburg, A. LEEFLANG.
den 12 November 1860. J. C. VAN HELDIJK.

Voor de vele blijken van belangstelling, ons betoond bij gelegenheid onzer 25jarige Echtvereeniging, op gisteren, betuigen wij bij deze onzen hartelijken dank.
Middelburg, J. TAK.
den 14 November 1860. S. TAK (TAK).

AANKONDIGING.

Uit een Vonnis, door de Arrondissements-Regtbank te Middelburg, den zeven-en-twintigsten Julij 1800-en-zestig gewezen, op het tot dat einde ingediend Verzoekschrift, op expeditie geregistreerd en behoorlijk beteekend, blijkt dat het Huwelijk, bestaande tusschen JEAN PAUL LEROY en ADRIANA VAN DRONGELEN, beide zonder Beroep, wonende te Middelburg, en op den dertienden Maart 1800-vier-en-veertig te Amsterdam voltrokken, ten gevolge eener bepaalde oorzaak, door **Echtscheiding** is ontbonden, met al de gevolgen daaromtrent bij de wet bepaald.

Ten deze wordt kosteloos geprocedeerd.

Voor uittreksel deugdelijk verklaard door mij ondergeteekende, Procureur, die als zoodanig aan den Verzoeker JEAN PAUL LEROY is toegevoegd, om voor hem werkzaam te zijn.
P. REKKER.

BIJBELGENOOTSCHAP.

Aan de Leden en Begunstigers van het Bijbelgenootschap alhier, alsmede aan allen die in de verspreiding van den Bijbel belang stellen, wordt bij deze berigt, dat het jaarlijksche Verslag van den staat en de verrigtingen des Genootschaps zal uitgebragt worden op Donderdag den 15 November eerstkomende, des avonds ten zes ure, in de Nieuwe Kerk. — En worden zij allen vriendelijk uitgenoodigd tot eene vergadering, waarin men gezamenlijk Gods zegen zal afsmeeken over deze heilzame zaak.
De Directie der Middelburgsche Afdeeling,
Middelburg, A. M. SNOUCK HURGRONJE,
den 12 November 1860. Voorzitter.
A. M. CRAMER, Secretaris

De DRIE HUIZEN en ERVEN, benevens een PAKHUIS, allen in de Lange Sint-Pieterstraat alhier, in vorige aankondigingen breeder omschreven, zullen **Heden avond** (Donderdag 15 Nov.) ten zeven ure, in de Bovenzaal der Societeit DE VERGENOEGING, door den Notaris Mr. A. F. SIFFLÉ worden verkocht. Dezelve kunnen van 10 tot 12 en van 2 tot 4 ure bezigtigd worden, doch de bewoonde Huizen niet dan met een Permissiebiljet.

AANZIENLIJKE VERKOOPING
VAN
EIKENHOUT, IJZERWERK, BLOKWERK ENZ.

De Notaris D. UYTTENHOOVEN zal op Vrijdag den 16 November 1860, des voormiddags ten 10 ure, binnen de Stad **Vlissingen**, eerst op het Plein bij de Hoofdwacht, en vervolgens op de Scheepstimmerwerf over den Nieuwendijk, in het openbaar te koop veilen

eene aanzienlijke partij
EIKENHOUT,

geschikt voor Inhouten voor alle soorten van Vaartuigen, IJzer- en Blokwerk, twee Kanonstukken, zwaar kaliber, Zweedsch IJzer, wegende circa **7200** Nederlandsche Ponden, een groote Platte Boot, en wat meer zal worden gepresenteerd.

PUBLIEKE VERKOOPING te **Arnemuiden**, op Zaturdag 24 November 1860, des voormiddags ten tien ure, ten overstaan van den Notaris D. VERHULST, van

DE VISCHSCHUIT
DE JONGE WILHELMINA,

groot 50 Tonnen, met derzelver Rondhout, Zeilen, Touwwerk, Netten en verderen Inventaris, welke in verschillende Koopen zal worden geveild.
Op den Verkoopdag aan de Haven te Arnemuiden te zien.

De CURATORS in het Faillissement der anonyme Handelssocieteit onder de benaming van DE NIEUWE SOCIETEIT DER ZAAGMOLENS te **Middelburg**, daartoe behoorlijk gemagtigd, zullen, ten overstaan van den Notaris PIETER VAN DE GRAFT, in het openbaar verkoopen:

Op Woensdag den 28 November 1860, des voormiddags ten tien ure, aan de HOUTZAAGMOLENS in de Gemeente **Middelburg:**

Eene partij Timmermans-, Molenmakers en Handzagersgereedschappen, eene nieuwe ijzeren Molenkruk, een Kaapstand, Keldersvinders, Ladders, Bootsriemen, Kettingen in soort, Blokken met Schijven, eene Zaagguillotine met Blok, eene partij Vlotkrammen en Vlotspijkers, eene aanzienlijke partij Touwwerk, een Boot met toebehooren, een goed werkende Brandspuit met Aanjager en toebehooren, een Karooi, een Hond en Ketting, Azijnen Kammen, twee Vlotten met Windassen, Schuijerwagens, benevens eenige **Meubelaire Goederen** en wat meer zal worden geveild.

Op Vrijdag den 30 November 1860, des voormiddags ten tien ure, aan de HOUTTUINEN op den **Seisdam** te **Middelburg:**

Drie Paarden, vier Houtwagens, een zware Mallejan met toebehooren, twee Karooijen, een Slede, Watervaten, Kelderwind, Paardenwand, Haverkisten, Snijbakken met Messen, een Kortmolen, Zonneblinden, eenige Houtwaren; voorts Kantoor-Ameublement en hetgeen meer zal worden geveild.

En op den zelfden dag, des avonds ten zes ure, in het NEDERLANDSCH LOGEMENT, in de **Abdij** te **Middelburg:**

EEN VEERTIGSTE AANDEEL

in een op de Werf der COMMERCIE COMPAGNIE te Middelburg in aanbouw zijnd Barkschip, groot 400 Lasten, groot in Kapitaal *f* 2000, waarop is gefourneerd *f* 1600.

EENE SCHULDVORDERING

ten laste van den Heer P. M. BOS c. s., groot per resto ***f* 900**, rentende 4 ten honderd, met regt van tweede Hypotheek op **vier Huizen en Erven**, staande en gelegen binnen Middelburg, aflosbaar in jaarlijksche termijnen van *f* 100.

Op **Vrijdag den 16 November 1860** zal worden overgegaan tot de voortzetting van de Verkooping van de nog overgehouden

HOUTWAREN,

liggende in en nabij de Houtloodsen te Middelburg.

NOTARISHUIS.

VERKOOPING den 4 December, ten overstaan van den Notaris P. VAN DE GRAFT, van

EEN NETTEN INBOEDEL.

Nader en breeder te adverteren. — Zindelijke Goederen kan men van heden af bijbrengen.
L. C. HONDIUS,
Ondernemer van Openbare Verkoopingen,
Taxateur en Boedelschikker.

UIT DE HAND TE KOOP
EENE KAPITALE HOFSTEDE,

met hecht, sterk en wel betimmerd Woonhuis, Schuur en Erf, en de nombre van **31 Bunders**, **9150 Ellen** HOF, TUIN, BOOMGAARD, WEI- en ZAAILANDEN, in de Gemeente **Nisse**, Eiland Zuidbeveland.
Te bevragen bij den Notaris H. K. DOMINICUS VAN DEN BUSSCHE, te Goes.

Eenige **Olmen-**, **Eiken-** en **Canada-Populierstammen** TE KOOP, op de Buitenplaats POELWIJK bij den Grooten Abeele. Adres: Tuinbaas aldaar.

UIT DE HAND te Koop **twee KALFKOEIJEN**, bij C. RENIERSE, op den Seisweg.

VETTE VARKENS te Koop à 56 cent het Ned. Pond (schoon), bij C. WALRAVE, te Ritthem.

IN LOSSING **Brusselsche KOLEN**, voor
JOH. VAN DER LEIJÉ, Firma BEHEYDT & Co.

IN LOSSING eerste kwaliteit **Houding KOLEN**. Mede wachtende Engelsche Kolen, voor rekening van
J. OOST LIEVENSE.

Men vraagt tegen een goed Loon eene geschikte **Dienstbode**, om het gewone werk van een Huisknecht te verrigten en tevens zeer *ervaren* in het Naaijen, Mazen en Stoppen. Adres aan het Bureau dezer Courant.

Eene **Meid** benoodigd. Adres: Bureau dezer Courant.

Bij DE GEBROEDERS ABRAHAMS te Middelburg wordt uitgegeven:

ALBUM
VAN
BUITENLANDSCHE LETTERVRUCHTEN.

De aflevering van 1 november bevat de volgende stukken De afrikaansche jagers, door den burggraaf de Noé. — Het eiland Ceylon. — De christenen en heidenen van den Libanon. — De spoorwegen in Britsch-Indie.
De prijs per jaargang (naar verkiezing in 4 driemaandelijksche deelen of 12 maandelijksche afleveringen) is ***f* 6.—**

AMSTERDAM—KAAP DE GOEDE HOOP.
Naar DE KAAPSTAD, PORT-ELISABETH en PORT-NATAL,

ligt te AMSTERDAM in lading, om vermoedelijk, bij open water, in den loop der maand Februarij te vertrekken, het snelzeilend, gekoperd en reeds in deze vaart zoo gunstig bekende

BARKSCHIP
PROVINCIE DRENTHE,

gevoerd bij Kapitein H. BECKERING; zijnde weder in alles behoorlijk ingerigt voor den overvoer van Passagiers, zoo wel der eerste, tweede als derde klasse, terwijl een bekwaam Geneesheer de reis mede zal maken.
Adres bij den Heer Reeder F. U. H. REIGER; bij den Heer M. C. LAPIDOTH, Agent der Landbouw-Emigratie-maatschappij, of bij de Kargadoors HOYMAN en SCHUURMAN, allen te Amsterdam woonachtig.

STOOMBOOTDIENST
TUSSCHEN
NEUZEN EN GENT
EN TUSSCHEN LIGGENDE PLAATSEN,

ingerigt tot vervoer van Passagiers en Goederen.
Bovengenoemde dienst is in werking getreden op den 11 dezer, en de afvaart bepaald op Zondag, Dingsdag, Donderdag en Vrijdag, gedurende de wintermaanden,
VAN NEUZEN 's morgens **5 ure**
en VAN GENT 's namiddags **2 ure.**
De Passagiersvracht bedraagt van Neuzen naar Gent: Eerste Kajuit *f* 1,— Tweede Kajuit 70 cent.

SNELPERSDRUKKERIJ VAN DE GEBROEDERS ABRAHAMS.